

Asia: VN/28937/2021

Arviomuistio pienriitamenettelystä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aiempien lausunnonantajien näkemysten mukaisesti arviomuistio on laadultaan erinomainen. Kysymys on yhdestä tärkeimmistä lainsäädännön kehittämiseen tähtäävistä hankkeista vuosikausiin, sillä pienriitamenettelystä alla todetulla tavalla säätämällä parhaiten parannettaisiin sitä varsin murheellista muistion sivulla 20 todettua tilannetta, jossa riitaisten siiviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden määrä yleisimmissä tuomioistuimissa on pienempi kuin yhdessäkään muussa tutkitussa valtiossa. Kyse on oikeudellisesta saatavuudesta, sen syvästä ytimeistä, ja tilanteen parantamisesta tältä osin. Siksi pienriitamenettelystä tulisi ehdottomasti säätää muiden sivistysvaltioiden lailla.

Pienriitamenettelyssä käsiteltävien asioiden soveltamisala on aihetta rajata vaihtoehtoisista malleista (s. 72) 10.000 euron suuruisiin vaatimuksiin. Tätä kautta pienriitamenettely muodostuisi olettavasti suosituksi, jolloin järjestelmälle asetetut tavoitteet toteutuvat. Summa ei olisi eurooppalaisesti poikkeava.

Vaihtoehtoisten menettelytapojen osalta (kpl 4.2.2) paras olisi muistiossa esitetyllä tavalla malli, jossa kaikki riita-asiat, joiden kohteen arvo alittaisi 10.000 euron määrän rajan, ja mahdolliset muut erikseen määritellyt asiat, käsiteltäisiin asianosaisten kannanotoista riippumatta pienriitamenettelyssä. Järjestelmä olisi tältä osin ennakoitava ja estäisi oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvän taktikoinnin. Toki se, onko asia käsiteltävä pienriitamenettelyssä tulee aina olla tuomioistuimen ratkaistavissa muistiossa esitetyllä tavalla.

Pienriitamenettelyssä käsiteltävä asia tulisi voida olla käsiteltävissä ns. yhden kosketuksen periaatteella joustavine etäyhteys- ja muine järjestelyineen. Pienriitamenettely menettäisi merkityksensä, jos se vastaisi nykyisen kaltaista oikeudenkäyntimenettelyä. Myös ratkaisun perusteluvollisuuden tulisi olla kevennetty.

Jotta tämän lausunnon alussa viitattu huonon oikeudellisen saatavuuden tämänhetkinen tilanne paranisi, oikeudenkäyntikuluille tulisi säätää kulukatto. Tämä auttaisi asianosaisia arvioimaan oikeudenkäyntiin vietävän asian oikeudenkäyntikuluriskiä. Oikeudenkäyntikulujen korvaamisen osalta esitetyistä perusvaihtoehtoista (kpl 4.5.) perustelluimpana on pidettävä vaihtoehtoa kolme, jossa lähtökohtana olisi hävinneen asianosaisen velvollisuus korvata vastapuolen oikeudenkäyntikulujen määrä, joka olisi kulukatolla rajoitettu. Tältä osin olisi ehdottoman perusteltua jo ennakollisen riskiarvioinnin vuoksi säätää oikeudenkäyntikulujen enimmäismäärästä liittyen eri tilanteisiin. Tällä vältettäisiin nykyisenkaltaisen absurdit tilanteet, joissa oikeudenkäyntikulut voivat ylittää moninkertaisesti jutun intressin. Voittanut osapuoli joutuisi näin pitämään vahinkonaan säädetyn määrän ylittävän osan oikeudenkäyntikuluistaan myös jutun voittamistilanteissa.

Pienriitamenettelyssä annettavasta ratkaisusta tulisi olla käytössä tavanomainen muutoksenhakuoikeus. Muutoksenhakuoikeutta tulisi kuitenkin rajoittaa muistiossa esitetyllä tavalla jatkokäsittelyluvan kynnystä korottamalla (s. 103).

Lausuntopyynnössä on muun ohella pyydetty lausumaan arviomuistiossa esitetystä arvioista pienriita-asioiden lukumäärästä. On selvää, että pienriitamenettely lisäisi käräjäoikeudessa käsiteltävien asioiden määrää. Olettavasti tämä määrän lisäys on huomattava, ja niin tulee ollakin päästäksemme pois siitä oikeudellisen saatavuuden kuopasta (s. 20), jota voidaan pitää yhtenä suurimpana oikeusturvaongelmana maassamme. On yhtä lailla selvää, että lisäykseen tulee varautua lisäämällä tarvittavia resursseja. Ilman resurssilisäystä muutos ei ole toteutettavissa. Toisaalta suuri osa pienriitamenettelyasioista sopii käräjänotaareiden käsiteltäviksi. Siksi ilmiselvää resurssiongelmaa pienriitamenettelyihin liittyen voidaan osaltaan ratkoa kohdistamalla resursseja tuomioistuinharjoittelussa olevien käräjänotaareiden määrän kasvattamiseen.

Rantalainen Hannu
Etelä-Karjalan käräjäoikeus